

Süper Kazlar Göç Yolunda!

Sonbahar, doğadaki birçok canlı için göç ayı. Özellikle de göçmen kuşlar için. Kimi göçmen kuşlar, kışı geçirecekleri yerlere gitmek için binlerce kilometre yol almaya başladılar bile. Sizlere, bu göçmen kuşlardan birinin, yosun kazlarının öyküsünü anlatacağız.

Yosun kazları, her yıl nisan ayında şaşırtıcı bir yolculuğa çıkıyorlar: İrlanda'dan Kanada'ya gidiyorlar, yani okyanusu aşıyorlar. Kanada'daki üreme bölgelerinde yazı geçirdikten sonra, sonbaharda aynı yolu geri dönüyorlar. Bu gidiş – geliş sırasında, toplam 8000 kilometreden uzun bir yol kat ediyorlar. Yolculuk süresince, yalnızca bahar aylarında, kısa bir süreliğine İzlanda'da mola veriyorlar. Burada Kanada'nın kuzeyindeki üreme alanlarına gitmeden önce biraz enerji depoluyorlar.

“Süper kazlar” olarak da adlandırılan yosun kazlarının, saatte ortalama 60 – 70 kilometre hızla uçtukları biliniyor. Üstelik, süper kazlar, bir defada hiç durmadan 1000 – 1500 kilometre yol alabiliyorlar! Araştırmacılar, kazların rüzgârı hiçbir zaman karşılarına almadan uçtuklarını fark etmişler. Kazlar, olabildiğince az enerji harcamak için, rüzgârı arkalarına alarak ya da sakın havalarda uçuyorlar. Kimi zaman yolculuk sırasında kopan fırtınalar, kuşları yollarından ayırıp uzak yerlere sü-

Göçmen kuşlar, göç yolculuğuna hazırlanırken zamanlarının büyük çoğunluğunu beslenerek geçiriyorlar. Çünkü, bedenlerinde yolculuğa yetecek kadar yağ depolanması gerekiyor.

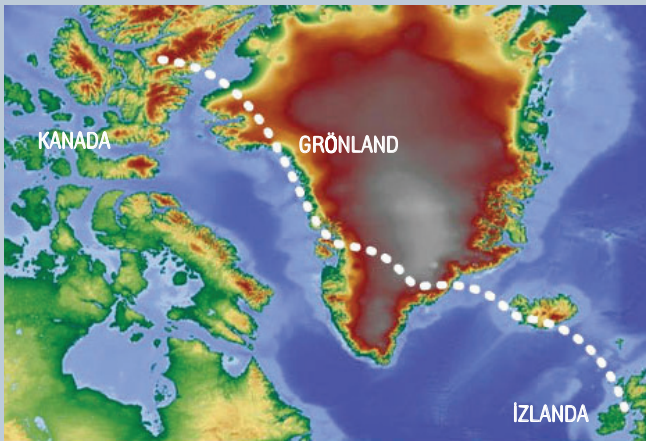
rüklüyor. Böyle durumlarda geri dönüp yollarına devam edebilmek için, çok daha fazla enerji harcamaları gerekiyor.

Kazların yolculuk öncesinde İzlanda'da verdikleri molada, bedenlerinde yeterli miktarda yağ depolamaları gerekiyor. Kazların yolculuğu tamamlamaya yetecek kadar yağ depolamaları çok önemli. Ancak, fazla yağ depolarlarsa, uçmak için fazla ağır olabilirler! Besinlerini, yağlar ve protein bakımından zengin yiyeceklerden almaya çalışı-

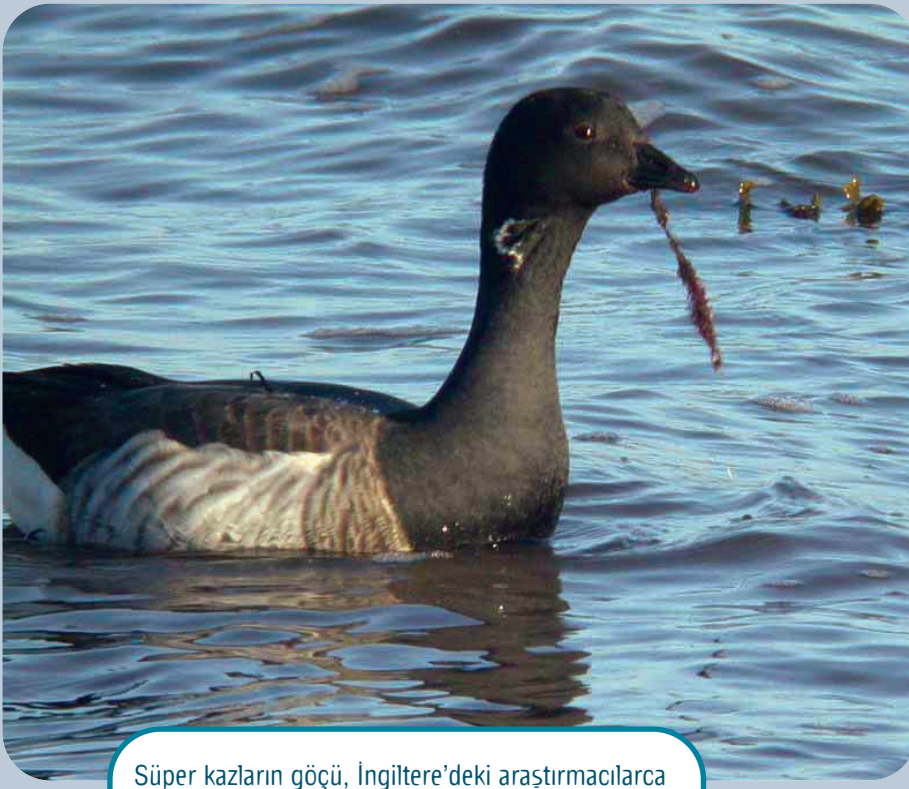
yorlar. Yağlar, enerji depolamaya, proteinler de kaslarını geliştirmeye yarıyor.

Araştırmacılar, uzun yıllar boyunca birçok kez izledikleri kazlardan bazılarının avcılar tarafından vurulmasına da tanık olmuşlar. Özellikle yasak alanlarda ve yasaklı dönemlerde yapılan avcılık, göçmen kuşları tehdit eden tehlikelerin başında geliyor. Bir araştırmacı, binlerce kilometrelik bir yolculuğu başarıyla sürdürerek kendi yolunda giden bir canlının, bu şekilde yaşamdan koparılmasının büyük bir acımasızlık olduğunu söylüyor. Ona hak vermemek elde değil! Özellikle, göç yollarının bilindiği yerlerden geçen yorgun kazlar, avcılar için kolay birer hedef oluyorlar.

Süper kazlar, uzun göçleri boyunca özellikle Grönland ve Kanada'da, çok tehlikeli bölgelerden geçiyorlar. Süper kazların göçü, onların korunması konusunda çalışan bazı kuş araştırmacılarının özel ilgi alanına giriyor. Araştırmacılar, uydular aracılığıyla kazların göçünü izlemeye çalışıyorlar. Bunun için, bazı kazlara özel vericiler takıyorlar. Böylece süper kazların davranış ve alışkanlıkları konusunda bilgi topluyorlar.

Süper kazların göç yolları üzerinde, İzlanda ve Grönland gibi doğa koşullarının çok zor olduğu bölgeler var. Haritadaki beyaz noktalı çizgiler, kazların göç yollarını gösteriyor.

Süper kazların göçü, İngiltere'deki araştırmacılarca uydular aracılığıyla izleniyor. Büyük küçük çok sayıda kuşsever de, kazların serüvenlerini, araştırmaya ait web sitesinden izliyor.

Araştırmacılar, kazları uydularla izlemek için, sırtlarına canlarını hiç yakmayan, çok hafif özel vericiler yerleştiriyorlar. Güneş enerjisiyle çalışan bu vericiler, "Küresel Konumlandırma Sistemi" (GPS) adı verilen özel bir uydu sistemiyle uyumlu çalışıyor. Araştırmacılar, bu vericiler sayesinde kazların gittikleri yön, uçuş hızları, yerden yükseklikleri ve konumlarıyla ilgili bilgileri, anında elde edebiliyorlar.

Süper kazların korunmasına yardım edebilmek için, onların hangi yolları izlediklerinin, hangi yolu ne kadar sürede aş-tıklarının ve bu yolculukta karşı-larına çıkan tehlikelerle nasıl baş ettiklerinin öğrenilmesi büyük önem taşıyor. Çalışmalar-da, göçün çeşitli hava koşulla-rından ve coğrafi koşullardan nasıl etkilendiği de ortaya çıkarılmaya çalışılıyor. Bu araştırmalar, sayıları gittiçe azalan bu türü kurtarmaya yarayabilir.

Süper kazların korunması için yürütülen bu çalışmaları, İngiltere'deki "Wildfowl & Wetlands Trust - WWT" (Yaban Kuşlarını ve Sula-kalanları Koruma Kuruluşu) adlı çevre koruma kuruluşu yürütüyor. Ancak, süper kazların korunması araştırmalarını destekleyen, büyük küçük binlerce insan var. Araştırmacılar, izledikleri kazların her birine birer ad takmışlar: Hermes, Alberto, Orville, Howard bu kazlardan bazıları. Araştırmaları destekleyenler, WWT'nin ya da BBC'nin web sitesinden bu kuşlarla ilgili bilgi alabiliyor; onların başlarından geçenleri okuyabiliyor. Süper kazların geçtikleri yollar da siteden izlenebiliyor. Hatta, kullanıcılar, siteye kaydolarak bu bilgileri cep telefonlarına da indirebiliyorlar.

Aslı Zülal

Kaynaklar
<http://www.wwt.org.uk/supergoose/>
<http://www.bbc.co.uk/nature/animals/birds/supergoose/>

Süper kazlar, göç yolculukları sırasında zaman zaman çok büyük tehlikelerle karşılaşılıyorlar. Fırtınalar ya da avcılar gibi... Dinlenmek içinse çok az zamanları oluyor.